

PIETARSAAREN KAUPUNGIN KONSERNIOHJE

SISÄLTÖ

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite
2. Soveltamisala
3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen
4. Konserniohjeen sitovuus
5. Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako
6. Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus
7. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen
8. Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa
9. Konsernin sisäiset palvelut
10. Henkilöstöpolitiikka
11. Kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen
12. Tiedottaminen
13. Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen
14. Tilintarkastus
15. Tarkastuslautakunta
16. Sisäinen tarkastus
17. Yhtiökokousmenettely

Pietarsaaren kaupungin konserniohje

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuuteen huomioon ottaen.

2. Soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kaupungin kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kaupungin määräysvallassa olevat yhteisöt (1.8.2017):

- Pietarsaaren Yrityskiinteistöt Oy
- Pietarsaaren Energia Oy
- Alerte Ab Oy
- Pietarsaaren Satama Oy
- Fastighets Ab Bodgärdet Kiinteistö Oy
- Jakobstads Gamla Hamn Ab – Pietarsaaren Vanha Satama Oy
- Jakobstads Ishall Ab – Pietarsaaren Jäähalli Oy
- Fastighets Ab Ebba Kiinteistö Oy

Kaupungin osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyhtymistä.

Kaupungin osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt (1.8.2017):

- Oy Katternö Ab
- Oy Timberpak Ab
- Ab Jakobstadsregionens Utvecklingsbolag Concordia– Oy Pietarsaaren seudun Kehittämisyhtiö Concordia
- Venealan Teknologiakeskus BTC Oy
- Kiinteistö Oy Kruunupyyn Lentohalli – Kronoby Flyghangar Fastighets Ab

- Oy Pohjanmaan Biokaasu- Österbottens Biogas Ab
- Baltic Boat Yard Ab

Kaupunki on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä (1.8.2017):

- Vaasan sairaanhoitopiiri
- Malmin kiinteistöt ky
- Kårkulla kf för specialomsorger
- Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
- Optima samkommun
- Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
- Kvarnens samkommun
- Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur
- Pohjanmaan liitto

3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kaupungin tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kaupungin määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

4. Konserniohjeen sitovuus

Kuntakonsernissa hyväksytyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernijohdolle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5. Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännön 4. luvussa.

6. Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kaupungin talousarviossa ja –suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kaupunkiin sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointi-suunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohdon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

7. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupunginhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seuranta varten kunnalle puolivuositain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehitymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohdolle.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

8. Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Yhteisön toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen olennainen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät merkittävät investoinnit ja niiden rahoitus
- tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) merkittävä hankkiminen, myyminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

Yhteisön toimitusjohtajan on informoitava konserninjohtoa jo asian valmisteluvaiheessa seuraavista toimenpiteisistä:

- toimitusjohtajan valinta
- pääomarakenteen muuttaminen
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen

Tytäryhteisön hallituksen toimitusjohtajan tai puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, jossa ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, konsernijohdon määrittämä taho huolehtii siitä, että tarvittaessa pöytäkirjanotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kaupunkia yhtiökokouksessa, sisällytetään kaupungin kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekolimellä, vaikka kaupungin ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

9. Konsernin sisäiset palvelut

Tukipalveluja hankkiessaan yhteisöjen tulee selvittää kaupungin tarjoamat palvelut ja mahdollisuus liittyä kaupungin kilpailuttamiin palvelusopimuksiin. Tukipalveluja ovat mm. toimitila- ja kiinteistöpalvelut, taloushallinnon palvelut, tietohallinnon palvelut, henkilöstöhallinnon palvelut sekä muut hallinnon palvelut. Yhteisöjen tulee ensisijaisesti käyttää konsernin tarjoamia toimitila- ja kiinteistöpalveluja.

Kaupunki tarjoaa sisäisiä tukipalveluja tytäryhteisöilleen omien resurssiensa ja toiminnan niin mahdollistaessa mikäli kaupunki katsoo, että yhteisellä käytöllä saavutetaan etua konsernille. Kaupunki voi myös kilpailuttaa tukipalveluja tytäryhtiöille, jolloin tytäryhtiöt ovat velvoitettuja niiden käyttämiseen.

Kaupungin ja yhteisöjen kesken tulee pyrkiä sellaisiin hankintoihin sekä palvelujen ostoon ja myyntiin, että ne tulevat kokonaistaloudellisesti mahdollisimman edullisiksi. Hankintatoiminnassaan konserniyhtiöt noudattavat kaupungin hankintaohjetta ja osallistuvat päätettyihin yhteishankintajärjestelmiin.

10. Henkilöstöpolitiikka

Konsernin yhteisöjen tulee soveltuvin osin noudattaa emoyhteisön henkilöstöpolitiikan periaatteita. Henkilöstöä palkatessaan tytäryhteisöjen tulee ottaa huomioon konsernin henkilöstön sisäiset siirtomahdollisuudet.

11. Kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Yhtiöiden hallitus valitaan kunkin yhteisön yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan. Kaupunkikonsernin toimintaperiaatteiden ohella osakeyhtiöiden hallitus työskentelee osakeyhtiölakiin perustuvilla oikeuksilla, vastuilla ja velvoitteilla.

Hallituksen jäsenten tehtävänä on edistää yhtiön ja sen kaikkien osakkeenomistajien etua. Yhteisön hallituksenjäseneksi valittavalla on oltava tehtävän edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävien hoitamiseen. Hallituksen jäsenillä tulee olla tarkoituksenmukainen toimialan, organisaation toiminnan ja hallinnon ja johtamisen asiantuntemus.

Hallituksen tehtävien ja tehokkaan toiminnan kannalta on tärkeää, että hallitus koostuu jäsenistä, joilla on monipuolinen, toisiaan täydentävä kokemus ja osaaminen.

12. Tiedottaminen

Hyvä hallinnointi edellyttää luotettavaa ja riittävää tiedottamista. Yhtiön antamien tietojen perusteella osakkeenomistajat voivat arvioida yhtiön toimintaa ja voivat tehdä omistustaan koskevia päätöksiä.

Yhtiö ratkaisee omien tarpeidensa ja lähtökohtiensa mukaisesti, miten ja missä laajuudessa se tiedottaa asioistaan muille sidosryhmilleen. Hallituksen on huolehdittava siitä, että tiedottaminen on lainmukaista ja riittävää.

Tytäryhteisöt ovat lisäksi velvollisia tiedottamaan konsernijohdolle erikseen ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön hallituksen puheenjohtaja vastaa tiedottamisvelvollisuuden toteutumisesta.

Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, konsernihallinnon tai muu kaupungin viranhaltija ei saa paljastaa ulkopuoliselle yhtiön liikesalaisuuteen kuuluvaa asiaa. Yhtiötä koskevaa tietoa ei saa käyttää yhtiön tai kolmannen osapuolen vahingoksi.

Yhtiön kaupungille toimittamat asiakirjat ovat julkisia viranomaisen julkisuudesta annetussa laissa säädetyllä tavalla.

13. Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kuntalain 83 §:n mukaan luottamushenkilöillä on oikeus saada kaupungin konsernijohdolta tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja toimensa hoitamista varten, jollei salassapitoa koskevista säädöksistä muuta johdu. Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta ja sen järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee ottaa huomioon kaupungin yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

14. Tilintarkastus

Kuntalain 122.2 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kaupungin tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

15. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Kaupunginhallitus nimeää tilintarkastajaehdotukset yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai

palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen.

Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

16. Sisäinen tarkastus

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa kaupungin sisäisen tarkastuksen ohjeita.

17. Yhtiökokousmenettely

Kutsu yhtiökokoukseen tulee toimittaa kaupunginhallitukselle hyvissä ajoin, viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta. Yhtiökokouskutsun yhteydessä lähetetään myös tarvittava kokousaineisto. Mikäli käytännön syistä ei ole mahdollista noudattaa edellä mainittua aikataulua, on poikkeavasta menettelytavasta sovittava erikseen. Yhtiön hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan on oltava läsnä kokouksessa.